

APROBATA SPOŁECZNA A MOTYWACJA OSIĄGNIĘĆ WŚRÓD STUDENTÓW W DZIAŁALNOŚCI PROSPOŁECZNEJ JAKO CZYNNIKI PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO WYBORÓW ZAWODOWYCH

Marta Kaczorowska

ORCID: 0009-0009-4248-4940

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

e-mail: martawoz@ukw.edu.pl

SOCIAL APPROVAL AND ACHIEVEMENT MOTIVATION
AMONG STUDENTS IN PROSOCIAL ACTIVITIES
AS FACTORS CONTRIBUTING TO CAREER CHOICES

Keywords: social approval, achievement motivation, choice of career path

Abstract. The presented article presents theories of social approval (Delroy L. Paulhus' two-factor theory of social approval), achievement motivation (Heinz Schuler's onion model of achievement motivation) and prosocial activity as factors contributing to students' career choices. The main question posed during the study is whether there is a relationship between social acceptance and the motivation of Polish students to be prosocial. The students were tested using the Social Approval Test (TAS-22), the Achievement Motivation Inventory (LMI-K) and the author's report card. Statistical analysis showed that there is a significant relationship between social acceptance and achievement motivation. Therefore, it can be concluded that social approval is an important motivation for achievement among prosocial students. Moreover, attention was paid to the importance of social approval and motivation as factors contributing to the choice of a career path among students, in particular students of humanities and social sciences. No significant differences were observed between the studied variables (social approval and achievement motivation) and sociodemographic and biographical characteristics.

Słowa kluczowe: aprobaty społeczna, motywacja osiągnięć, wybór drogi zawodowej

Streszczenie. W prezentowanym artykule przedstawiono teorie aprobaty społecznej (dwuczynnikowa teoria aprobaty społecznej Delroya L. Paulhusa), motywacji osiągnięć (Cebulowy model motywacji osiągnięć Heinza Schulera) oraz aktywności prospołecznej jako czynniki przyczyniające się do wyborów zawodowych studentów. Głównym pytaniem postawionym w trakcie badania jest to, czy istnieje związek między akceptacją społeczną a motywacją polskich studentów do aktywności prospołecznej. Studenci zostali przetestowani za pomocą Testu Aprobaty Społecznej (TAS-22), Inwentarza Motywacji Osiągnięć (LMI-K) oraz autorską metryczką. Analiza statystyczna wykazała, że istnieje istotny związek między akceptacją społeczną a motywacją osiągnięć. Można zatem stwierdzić, że aprobaty społeczna jest ważną motywacją osiągnięć wśród studentów udzielających się prospołecznie. Ponadto zwrócono uwagę na znaczenie aprobaty społecznej i motywacji jako czynników przyczyniających się w wyborze drogi zawodowej wśród studentów, w szczególności studentów kierunków humanistycznych i społecznych. Nie zauważono istotnych różnic między badanymi zmiennymi (aprobatą społeczną i motywacją osiągnięć) a cechami socjodemograficznymi i biograficznymi.

Wprowadzenie

Niewątpliwą trudnością dla młodego, wchodzącego na rynek pracy człowieka jest znalezienie takiej pracy, która stawia realne wymogi względem wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także posiadanego doświadczenia. Niestety niekiedy te wymagania zawodowe są na tyle wygórowane, że stają się „legendą”. Wśród ofert pracy bardzo często młodzi ludzie, w tym studenci, znajdują wymagania dotyczące doświadczenia na podobnym stanowisku, które ze względu na dalszą edukację w szkole wyższej jest niemal niemożliwe do osiągnięcia. Stawianie studentom wysokiej poprzeczki na początku drogi zawodowej sprawia, że szukają oni wsparcia w kształtowaniu swojego doświadczenia zawodowego poprzez działalność prospołeczna. Dlaczego? Skupiając się na pokoleniu Z (Kroenke, 2015), które niekiedy posiada wartości inne aniżeli pokolenie X i Y dotyczące pracy zawodowej, autorka niniejszego artykułu skupia się na zależności pomiędzy aprobatą społeczną a motywacjami osiągnięć wśród studentów jako na czynnikach przyczyniających się do kształtowania doświadczenia zawodowego wśród młodych dorosłych.

Kilka uwag o aprobacie społecznej

Aprobata społeczna była pierwotnie uważana za skłonność jednostek do kłamstwa w celu zaprezentowania społecznie pożądanых cech. Zjawisko to zaobserwowano, gdy badani wypełniali ankiety osobowości, zwłaszcza pytania na skali kontrolnej, inaczej skali kłamstwa (Strzałkowska, 1993). Zauważwszy skłonność ludzi do wybielania, badacze wkrótce zaczęli wykorzystywać aprobata społeczną jako wskaźnik cech osobowości (Furnham, 1986). Wśród wybitnych badaczy zajmujących się aprobata społeczną wyłoniły się dwie teorie: jednoczynnikowa teoria aprobaty społecznej, zalecana przez Allena L. Edwardsa (1957), Douglasa P. Crowne'a i Davida Marlowe'a (1960) oraz dwuczynnikowa teoria aprobaty społecznej, która miała wśród swoich zwolenników, m.in. Jerrego S. Wigginsa (1964) i Paulhusa (2002).

Jednoczynnikowa teoria aprobaty społecznej według Edwardsa (1957) zakłada, iż nie tylko wewnętrzne uprzedzenia decydują o tym, jak respondenci reagują, ale także inne czynniki zewnętrzne, których nie można sprawdzić za pomocą testów. W toku badań empirycznych założył, że pozycje pytań odnoszące się do osobowości i cech behawioralnych jednostki można analizować pod kątem społecznej dezaprobaty i aprobaty.

Zdaniem Edwardsa (1957) aprobata społeczna jest zmienną charakteryzującą wymienione pozycje kwestionariusza i nie przekłada się na zachowania w życiu codziennym. Tak więc, opierając się wyłącznie na odpowiedziach udzielonych przez jednostkę, badacz może określić, czy zachowanie jest motywowane potrzebą aprobaty społecznej. Edwards stawia również pytania na kontinuum psychologicznym, w którym definiuje dwa bieguny wpływów. Pierwszy dotyczy niepożądanych zachowań i cech społeczeństwa, drugi – zachowań i cech jednostki, które są pozytywnie postrzegane przez otoczenie. Ważnym odkryciem było również to, że warunki wypełnienia kwestionariusza, czy to publicznego, czy poufnego, dawały równe poziomy wypełnienia dla społecznie akceptowalnych odpowiedzi na kwestionariusz. Ten autor również zauważył, że istnieje korelacja między nasyceniem a akceptacją społeczną oraz prawdopodobieństwo, że respondent poda tę konkretną odpowiedź. Naukowiec wykazał tu dodatnią, liniową zależność. Należy również zauważyć, że odpowiedzi udzielane przez badanych mogą mówić jedynie o skłonności do tego typu zachowań, gdyż mogą oni wykonywać te czynności świadomie lub nieświadomie.

Późniejsze prace naukowców nad koncepcją aprobaty społecznej doprowadziły do powstania modelu dwuczynnikowego. Wyróżnia on dwa elementy, od których pochodzi nazwa tego modelu, a mianowicie:– samooszukiwanie się, które jest procesem nieświadomym, również nie jest zamierzone; wiąże się to z przyjmowaniem zbyt wielu pozytywnych cech, które jednostka naprawdę uważa za posiadane;– kierowanie wrażeniem wywieranym na innych, które przejawia się poprzez ukierunkowanie obrazu siebie w oczach innych; ukrywa niekorzystne cechy i podkreśla te, które czynią go pozytywnym (Izdebski, Żbikowska, Kotyśko, 2013).

Kontynuując temat dwuczynnikowych modeli aprobaty społecznej, należy pochylić się nad teorią proponowaną przez Paulhusa (2002). Dysponując szerszym zakresem narzędzi niż Wiggins (1964), Paulhus na nowo dokonał działań związanych z analizą czynnikową. Wyróżnił on dwa czynniki, którymi są:

- samooszukiwanie się, definiowane jako zniekształcenie obrazu siebie, odnosi się do tendencji jednostki do przedstawiania siebie w zbyt pozytywnym świetle, które jest fałszywe; ponadto charakteryzuje się tym, że ukrywa swoje cechy negatywne i podkreśla cechy pozytywne; aby zrozumieć, w jaki sposób badacz wypełnia kwestionariusz, konieczne jest zapoznanie się z treścią pozycji, które dotyczą zgody społecznej; nie oznacza to jednak, że człowiek zaprzecza wszelkim społecznie nieakceptowanym zachowaniom; należy to traktować jako swego rodzaju mechanizm obronny, w którym jednostka stara się zaprzeczyć swoim myślom i uczuciom dotyczącym zachowań z gruntu niebezpiecznych dla ludzkiej psychiki;
- kierowanie wrażeniem – jest celowym i świadomym działaniem, w którym wizerunek jednostki jest zniekształcany przez nią samą; człowiek pragnie prezentować się otoczeniu jak najbardziej pozytywnie, jako osoba działająca według ogólnie przyjętych norm, wizjonerska, punktualna, godna zaufania; osoby te są również chętne do podejmowania działań, które podkreślą ich wysokie wartości, życzliwość itp. w porównaniu do innych.

Paulhus nie poprzestał jednak na powyższej teorii. Kontynuował pogłębione badania. Na podstawie dalszej analizy czynnikowej wykazał, że na aprobatę społeczną składają się trzy czynniki. Zmiany zachodzą w samooszukiwaniu, gdzie naukowcy położyli nacisk na dwa czynniki:

- uwydatnianie własnych pozytywnych cech – ten czynnik jest charakterystyczny dla osób, które nieświadomie zniekształcają swoje odpowiedzi w różnych ankietach, aby wypaść w nich jak najlepiej;

- zaprzeczanie własnym negatywnym cechom – jest to nieświadome zachowanie jednostek, które tworzą zbyt pozytywny obraz siebie w oczach innych i zaprzeczają cechom, które są niepożądane dla większości społeczeństwa; następnie jednostki podświadomie minimalizują negatywne działania w swoich emocjach.

Późniejsze badania i analizy czynnikowe dały nowe spojrzenie na zjawisko akceptacji społecznej. Badacze Paulhus i R.F. Notareschi (1993, za: Paulhus, 2002) skupili się na szczegółowym wyjaśnieniu czynników Alpha i Gamma. W związku z tymi badaniami wypracowano ostateczne założenia dwuczynnikowej koncepcji aprobaty społecznej Paulhusa, w której czynniki Alpha i Gamma zależą od dwóch wartości:

- działania, które oznacza samorozwój i sukces człowieka; jednostka ceni niezależność, indywidualizm, kontrolę oraz pogłębianie swoich wartości i opinii;
- wspólnoty, która jest ważna dla osób ceniących sobie dobre relacje, towarzyskość, obecność innych, spokój i możliwość niesienia pomocy innym ludziom lub innym większym grupom społecznym (Paulhus, John, 1998, za: Izdebski, Żbikowska, Kotyśko, 2013).

Paweł Izdebski, Karolina Żbikowska i Martyna Kotyśko (2013), opierając się na teorii Paulhusa i jego współpracowników, wyróżnili dwie kategorie działań: nastawienie egoistyczne i nastawienie moralne. Według nich kategorie te nie są jedynie doraźnymi środkami służącymi zaspokojeniu potrzeb wypełnianej przez jednostkę ankiety, ale stanowią również podstawę tego, jak osoba postrzega otaczający ją świat i siebie. Wartości, którymi kieruje się człowiek, determinują jego postawę, a tym samym motywację do działania w życiu codziennym. Opierając się na podstawowych i najważniejszych potrzebach i wartościach, tj. działalności lub społeczności, można wyróżnić dwa motywy: potrzebę siły i mocy oraz potrzebę aprobaty. Motywy te prowadzą do samolubnych zachowań, które koncentrują się na samodoskonaleniu niezależność i moralnych zachowań, w szczególności wartości wspólnotowych. Definiując wspomniane motywy, należy je dokładnie opisać, a mianowicie:

- nastawienie egoistyczne – osoby o takim sposobie myślenia można zrównać z „superbohaterami” (Paulhus, John, 1998, za: Izdebski, Żbikowska, Kotyśko, 2013); to przekonanie wynika z faktu, że osoba wyolbrzymia swoje pozytywne cechy; chce być postrzegana przede wszystkim jako niezależna, dominująca, utalentowana, mająca potrzebę władzy i autorytetu oraz kojarzona z działaniem;

- nastawienie moralne – ludzie sukcesu w tej dziedzinie opierają swoje zachowanie na aprobacie otaczających ich ludzi, społeczności; najważniejsza jest dla nich wspólnota; jednostki posiadają cechy charakteru, które ukazują ich jako dobrych obywateli, życzliwych w związkach, sumiennych, kierujących się zasadami moralnymi i prawnymi, spokojnych, powściągliwych; osoby te można scharakteryzować jako „święte” (Paulhus, John, 1998, za: Izdebski, Żbikowska, Kotyśko, 2013), ponieważ, wypełniając ankiety, chcą zaprezentować się jako jednostki godne zaufania, dla których dobro wspólne i wartości obywatelskie są najważniejsze.

Opierając się na dwuczynnikowej teorii aprobaty społecznej Paulhusa (2002), można wspomnieć, że nastawienie moralne i nastawienie egoistyczne mogą być włączone w proces samooszukiwania się, jak również w kierowanie wrażeniem wywieranym na innych ludzi.

Ciągły rozwój społeczno-ekonomiczny i intelektualny – wywołany na swój sposób przez globalizację – powoduje, że instrumenty mierzące zarówno teorię, jak i akceptację społeczną wymagają ciągłego doskonalenia.

Motywacja osiągnięć i jej Cebulowy model

Aby zrozumieć, skąd bierze się dynamika działań jednostki, należy zwrócić uwagę na jej relacje z otoczeniem. Głównymi podmiotami tej relacji są potrzeby, które służą organizacji percepcji i jej interpretacji, myślenia i działania, dzięki czemu niezadowolające sytuacje ulegają przekształceniu. Potrzeby te mogą wynikać z bodźców wewnętrznych lub zewnętrznych (Murray, 1938, s. 123-124). Potrzeby odnoszą się do stresów, które następują po osobie. Aby je wyeliminować, należy je zaspokajać poprzez redukcję wcześniej doświadczanych napięć (Oleś, 2003).

Henry A. Murray wymienił wiele potrzeb, z którymi człowiek musi się zmierzyć w ciągu swojego życia. W kolejnych latach badacze starali się zastosować wymienione przez Murraya potrzeby do analizy w pełni właściwych zachowań. Najczęściej wymieniana była potrzeba osiągnięć, dzięki której człowiek stara się osiągnąć sukces w szczególnie preferowanych społecznie działaniach. Motywacją osiągnięć w rozumieniu Murraya (1938) jest kierowanie m.in. do kontrolowania i manipulowania obiektami fizycznymi, ludźmi i ideami, które reprezentują. Zdaniem badacza charakteryzuje się również silną konkurencją między jednostką a społeczeństwem, w którym powinna rządzić. Motywacją tą jest również samodzielne i efektywne osiąganie wysokich wyników. Człowiek powinien

rozwijać poczucie własnej wartości w oparciu o talent, z jakim osiągnął sukces lub zadowolająco ukończył postawione sobie wyzwanie. Kontynuując rozważania Murraya na temat motywacji osiągnięć, należy dodać, że zdefiniował ją jako dokonywanie czegoś niełatwego i skomplikowanego przez człowieka.

Schuler (2000), który stworzył Cebulowy model osiągnięć, wyróżnił w nim cztery grupy:

- aspekty źródłowe, w tym nastawienie na cele, siła napędowa, nadzieja na powodzenie, obawa przed kompromitacją, wytrwałość;
- aspekty peryferyjne, do których zalicza się aspekty behawioralne, w tym pewność siebie czy nastawienie na sukces;
- cechy powiązane teoretycznie. Nie są one głównymi źródłami motywacji osiągnięć, ale wchodzi z nim w interakcję;
- cechy osobowości są podstawą motywacji osiągnięć; stanowią swego rodzaju „oddziaływające tło” motywacji osiągnięć, ponieważ opisują inne zjawiska behawioralne związane z tego typu motywacją.

Poniżej został przedstawiony model osiągnięć Schulera w formie graficznej (Rysunek 1).

Rysunek 1. Cebulowy model motywacji osiągnięć

Źródło: Na podstawie: Schuler, Thornton, Frintrup, Prochaski, 2018, s. 10.

Przedstawiony model zapewnia możliwość przeprowadzenia szczegółowej i kompletnej diagnozy jednostki oraz ma charakter wielowymiarowy, który opiera się na analizie wszystkich zbadanych wymiarów.

Przyjęte rozwiązania metodologiczne w badaniach własnych

Przedstawiane w opracowaniu badania prowadzone były w kwietniu 2021 roku. Wykorzystanym instrumentarium były kwestionariusze, mianowicie: Inwentarz Motywacji Osiągnięć w wersji skróconej (LMI-K) oraz Skala Aprobata Społecznej (TAS-22). Założenia teoretyczne przeprowadzonego badania oparte są na Cebulowym modelu osiągnięć Schulera (Schuler, Prochaska, 2000) oraz na teorii aprobaty społecznej proponowanej przez Paulhusa (2002), które zostały opisane we wcześniejszej części artykułu.

Celem niniejszego badania było sprawdzenie współwystępowania aprobaty społecznej i motywacji osiągnięć w działalności prospołecznej wśród studentów polskich uczelni wyższych oraz weryfikacja współwystępowania powyższych zmiennych z cechami socjodemograficznymi osób badanych.

Problemy postawione przed badaniami:

- Czy występują różnice między badanymi studentkami oraz studentami a potrzebą aprobaty społecznej?
- Czy występują różnice między motywacją osiągnięć a badanymi studentkami oraz studentami?
- Czy występują różnice między wybranymi przez studentów kierunkami studiów a poziomem aprobaty społecznej i motywacji osiągnięć?

Ze względu na zakres pracy wyniki badań zostaną przedstawione w skróconej i nieco uproszczonej formie. Tym samym zostanie przedstawiona poniżej charakterystyka grupy badanej wraz ze zredukowanymi i wyselekcjonowanymi wynikami badań. W podsumowaniu natomiast starano się przedstawić ustalenia i zauważone współwystępowanie zmiennych, które ukazują wpływ aprobaty społecznej i motywacji osiągnięć wśród studentów w działalności prospołecznej jako czynników przyczyniających się do wyborów zawodowych.

W badaniu wzięły udział 94 osoby, w tym 57 kobiet (60,64%) i 37 mężczyzn (39,36%). Osoby badane miały od 19 do 41 lat. Większość respondentów to osoby w wieku 21-24 lata. Średnia wieku respondentów wyniosła 23,18 lat (przy odchyleniu standardowym: 3,05).

Respondenci to najczęściej mieszkańcy miast powyżej 100 tys. mieszkańców (65,96%). Najrzadziej występującą grupą badanych były osoby mieszkające w miastach do 5 tys. mieszkańców (2,13%).

Studenci, z których udziałem przeprowadzono badania, reprezentowali różne obszary badawcze, pogrupowane według dziedzin: humanistyczne, społeczne,

medyczne, techniczne, artystyczne, ścisłe i przyrodnicze. Grupa osób, które udzieliły najwięcej odpowiedzi, reprezentuje dziedzinę nauk społecznych (58,51%). Kolejne miejsca zajmują kierunki humanistyczne (11,70%), przyrodnicze i ścisłe (10,64%). Pozostali respondenci uzyskali mniej niż 10%: medyczne (8,51%), techniczne (8,51%) oraz artystyczne (2,13%). Studenci biorący udział w badaniu reprezentowali studentów wszystkich roczników studiów: pierwszy (26,60%), drugi (37,23%), trzeci (19,15%), czwarty (4,26%), piąty (10,64%) i szósty – obejmujący kierunek lekarski (2,13%). Średni rok studiowania respondenta wyniósł 2,41 (przy odchyleniu standardowym: 1,33). Respondenci reprezentowali studentów studiów pierwszego stopnia (39,36%), drugiego stopnia (29,79%) i studiów jednolitych magisterskich (30,85%).

Zdecydowana większość studentów biorących udział w badaniu była aktywna w samorządzie studenckim (58,51%). Następnie najczęściej wymienianymi aktywnościami były: Szlachetna Paczka (19,15%), pozostała działalność (17,02%), Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy (15,96%), wolontariat akademicki (11,70%) oraz stowarzyszenia/organizacje/fundacje (10,64%). Mniej interesującymi zaś były: związki wyznaniowe (9,57%), wolontariat pozauczelniany (8,51%), Ochotnicze Straże Pożarne (3,19%) oraz Niezależne Zrzeszenia Studentów (3,19%). Ankietowani spędzili średnio 3,91 roku na działaniach prospołecznych (odchylenie standardowe: 3,26). Respondenci byli aktywni społecznie od 3 miesięcy do 20 lat.

Wyniki badań

Jedną z głównych metod analizy statystycznej, z której skorzystano podczas analizy uzyskanych wyników badań, są korelacje zmiennych. Wyniki tychże korelacji zostały ukazane w postaci tabel. Zmienne te zostały dopasowane względem postawionego celu i problemów badawczych.

Tabela 1. Korelacja aprobaty społecznej (TAS-22) z motywacją osiągnięć (LMI-K)

	TAS-22	LMI-K
TAS-22		0,38
LMI-K	0,38	

TAS-22 – Test Aprobata Społecznej, LMI-K – Inwentarz Motywacji Osiągnięć w wersji skróconej
Źródło: Badania własne.

Korelacja między wynikami uzyskanymi przez respondentów w Teście Aprobata Społecznej (TAS-22) a Inwentarzem Motywacji Osiągnięć w wersji skróconej (LMI-K) wyniosła 0,38. Korelacja ta jest słaba, dodatnia i istotna statystycznie ($p < 0,05$).

Tabela 2. Analiza istotności różnic między badanymi kobietami (1) a mężczyznami (2) a poziomem aprobaty społecznej (TAS-22) mierzona testem t dla prób niezależnych względem grupy

	Średnia 1	Średnia 2	Odchylenie standardowe 1	Odchylenie standardowe 2	t	df	p
TAS-22	48,67	52,65	12,04	13,99	-1,47	92	0,15

TAS-22 – Test Aprobata Społecznej

Źródło: Badania własne.

Wyniki analizy istotności różnic pokazały, iż nie występuje istotna różnica osiągniętej aprobaty społecznej (TAS-22) między kobietami a mężczyznami ($p = 0,15$).

Tabela 3. Analiza istotności różnic między aprobatą społeczną (TAS-22) a kierunkiem studiów mierzona jednoczynnikową ANOVA z wykorzystaniem testu post-hoc dla $F(5,88) = 0,54$; $p = 0,75$ ($N = 94$)

Kierunek studiów	n	TAS-22 Średnie	TAS-22 Bł. Std.
Społeczny	55	51,04	1,76
Humanistyczny	11	49,18	3,94
Medyczny	8	53,88	4,62
Artystyczny	2	40	9,25
Techniczny	8	48,38	4,62
Ścisły i przyrodniczy	10	47,60	4,14

TAS-22 – Test Aprobata Społecznej

Źródło: Badania własne.

Kierunki studiów: społeczne, humanistyczne, medyczne, artystyczne, techniczne, ścisłe i przyrodnicze nie różnicują istotnie poziom aprobaty społecznej (TAS-22) dla $F(5,88) = 0,54$ oraz $p = 0,75$.

Tabela 4. Analiza istotności różnic między badanymi kobietami (1) a mężczyznami (2) a poziomem motywacji osiągnięć (LMI-K) mierzona testem *t* dla prób niezależnych względem grupy

	Średnia 1	Średnia 2	Odchylenie standardowe 1	Odchylenie standardowe 2	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
LMI-K	147,72	150,62	22,82	16,80	-0,66	92	0,51

LMI-K – Inwentarz Motywacji Osiągnięć w wersji skróconej

Źródło: Badania własne.

Wyniki analizy istotności różnic pokazały, iż nie występuje istotna różnica osiągniętej motywacji osiągnięć (LMI-K) między kobietami a mężczyznami ($p = 0,51$).

Tabela 5. Analiza istotności różnic między motywacją osiągnięć (LMI-K) a kierunkiem studiów mierzona jednoczynnikową ANOVA ($N = 94$)

	Odchylenie od średniej (SS)	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Kierunek studiów	951,90	5	190,40	0,43	0,82

LMI-K – Inwentarz Motywacji Osiągnięć w wersji skróconej

Źródło: Badania własne.

Przez przeprowadzoną analizę istotności różnic między motywacją osiągnięć (LMI-K) a kierunkiem studiów nie stwierdza się istotnej różnicy ($p = 0,82$).

Tabela 6. Analiza istotności różnic między motywacją osiągnięć (LMI-K) a kierunkiem studiów mierzona jednoczynnikową ANOVA z wykorzystaniem testu post-hoc dla $F(5,88) = 0,43$; $p = 0,82$ ($N = 94$)

Kierunek studiów	<i>n</i>	LMI-K Średnie	LMI-K Bł. Std.
Społeczny	55	149,24	2,82
Humanistyczny	11	144,45	6,31
Medyczny	8	151,50	7,40
Artystyczny	2	138,50	14,80
Techniczny	8	145,00	7,40
Ścisły i przyrodniczy	10	154,70	6,62

LMI-K – Inwentarz Motywacji Osiągnięć w wersji skróconej

Źródło: Badania własne.

Kierunki studiów: humanistyczne, społeczne, medyczne, techniczne, artystyczne, ścisłe i przyrodnicze nie różnicują istotnie poziom motywacji osiągnięć (LMI-K) dla $F(5,88) = 0,43$ oraz $p = 0,82$.

Po przeprowadzonej wstępnej analizie badań należy przejść do podsumowania i dyskusji wyników. Dyskusja odnosić się będzie do opublikowanych monografii oraz artykułów naukowych.

Zakończenie

Przedstawiona hipoteza główna dotyczyła współwystępowania aprobaty społecznej i motywacji polskich studentów do podejmowania działań prospołecznych. Analiza statystyczna wykazała, że aprobatą społeczną oraz motywacją osiągnięć współwystępują, a ich związek jest istotny statystycznie. Związek ten jest dodatni. Zatem poziom motywacji osiągnięć wzrasta poprzez aprobatę społeczną i odwrotnie. Tym samym można zakładać, iż studentów decydujących się podjąć działania prospołeczne motywuje aprobatą społeczną, wyrażana poprzez m.in.: uczestnictwo w ważnych wydarzeniach dla społeczeństwa, zaistnienie w różnorodnie rozumianych mediach, uznanie społeczne, itp. Obecne młode społeczeństwo uzależnia swoją pozycję społeczną od mediów społecznych, budując w nich nowy obraz siebie (Siibak, 2009). Dlatego też nie dziwi fakt, iż wśród studentów aprobatą społeczną współwystępuje z motywacją do działalności prospołecznej.

Podczas przeprowadzonych badań nie stwierdzono istotnej różnicy między płcią respondentów a postrzeganym poziomem aprobaty społecznej, w związku z czym postawiona w trakcie badania hipoteza nie została potwierdzona ($p = 0,15$). Może to dziwić, ponieważ przyjęto, że kobiety potrzebują większej akceptacji społecznej. Biorąc jednak pod uwagę rozwój młodego pokolenia i reprezentowane przez nie wartości, można założyć, że dziś ta potrzeba jest równie ważna dla kobiet, jak i dla mężczyzn, gdyż każdy chce być doceniany.

Analizując istotność różnic między płcią respondentów a poziomem motywacji osiągnięć, hipotezę ponownie odrzucono. Płeć nie różnicuje istotnie poziomu motywacji osiągnięć badanych ($p = 0,51$). Wyniki te pokazują, że niezależnie od płci ludzie odczuwają motywację osiągnięć, która od czasu do czasu działa, biorąc pod uwagę przeszłą aktywność, liczbę wykonanych czynności w funkcji czasu aktywności.

Podobnie odrzucono hipotezę mówiącą o występowaniu różnic między wybranymi przez studentów kierunkami studiów a poziomem aprobaty społecznej

i motywacji osiągnięć, gdyż kierunki studiów: społeczne, humanistyczne, medyczne, artystyczne, techniczne, ścisłe i przyrodnicze nie różnicują się istotnie względem powyższych zmiennych.

Jednakże odwołując się do badań prowadzonych przez Magdalenę Barańską (2016), należy podkreślić, iż działalność prospołeczna jest trafną formą planowania drogi zawodowej, gdyż pozwala uzyskać w stosunkowo szybkim czasie konkretne kompetencje i umiejętności, których studenci często nie zdobywają w podobnym stopniu podczas realizacji planowanych w planie studiów praktyk zawodowych. Dodatkowo działalność prospołeczna pozwala zweryfikować plany zawodowe. W trakcie realizacji działań wolontaryjnych student ma możliwość poznania specyfiki i procedur różnych instytucji rządowych, pozarządowych i prywatnych. Ponadto wspomniane badania potwierdzają także zauważoną tendencję, iż najczęściej w działalność prospołeczną angażują się osoby studiujące kierunki społeczne i humanistyczne. Dziedziny te wymagają określonych predyspozycji osobowościowych, tj. umiejętności i chęci pracy z ludźmi, komunikatywności, samoświadomości, empatii czy tolerancji. Co należy podkreślić, aktywność wolontariacka jest rekomendowana jako forma zdobywania doświadczenia, dzięki czemu studenci mogą kreować swoją przyszłość zawodową.

Podsumowując powyższe rozważania, działalność prospołeczna współwystępuje z aprobatą społeczną i motywacją osiągnięć w drodze do kreowania przyszłości zawodowej. Współwystępowanie wynika z chęci docenienia przez społeczeństwo, a także zdobywania osiągnięć, które w rozumieniu powyższej problematyki mają na celu uzyskanie kompetencji, umiejętności i doświadczenia niezbędnego młodemu pokoleniu – zwłaszcza studentom – w określeniu drogi zawodowej i prawidłowej inicjacji zawodowej.

Referencje

- Barańska, M. (2016). *Wolontariat w planowaniu kariery zawodowej studentów*. Poznań: UAM.
- Crowne, D.P., Marlowe, D. *A new scale of social desirability independent of psychopathology*. *Journal of Consulting Psychology*, 24(4) (1960).
- Edwards, L.A. (1957). *Social desirability variable in personality assessment and research*. New York: Dryden Press.
- Furnham, A. *Response bias in self-report measures of general health*. *Personality and Individual Differences*, 4(5) (1986).
- Izdebski, P., Żbikowska, K., Kotyśko, M. *Przegląd teorii aprobaty społecznej*. *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Psychologica*, 17 (2013).

- Kroenke, A. *Pokolenie X, Y, Z w organizacji*. Zeszyty Naukowe. Organizacja i Zarządzanie, 61, 1202 (2015).
- Murray, H.A. (1938). *Explorations in Personality*. Oxford: Oxford University Press.
- Oleś, P. (2003). *Wprowadzenie do psychologii osobowości*. Warszawa: Scholar.
- Paulhus, D.L. (2002). *Socially desirable responding: the evolution of a construct*. W: H.I. Braun, D.N. Jackson, D.E. Wiley (red.), *The role of constructs in psychological and educational measurement*. Mahwah, Lawrence Erlbaum.
- Paulhus, D.L., John, O.P. *Egoistic and moralistic biases in self-perception: the interplay of self-deceptive styles with basic traits and motives*. *Journal of Personality*, 66(6) (1998).
- Schuler, H., Prochaska, M. *Entwicklung und Konstruktvalidierung eines berufsbezogenen Leistungsmotivationstests*. *Diagnostica*, 46 (2000).
- Schuler, H., Thornton, G.C., Frintrup, A., Prochaska, M. (2018). *Inwentarz Motywacji Osiągnięć H. Schulera, G.C. Thorntona, A. Frintrupa i M. Prochaski. Diagnoza profilowa i typologiczna*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
- Siibak, A. *Constructing the self through the photo selection – visual impression management on social networking websites*. *Cyberpsychology Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 3(1) (2009).
- Strzałkowska, A. (1993). *Potrzeba aprobaty społecznej (teoria Crowne'a i Marlowe'a)*. W: T. Szustrowa (red.), *Osobowość jako przedmiot diagnozy medycznej*. Warszawa: UW.
- Wiggins, J.S. *Convergences among stylistic measures from objective personality test*. *Educational and Psychological Measurement*, 24 (1964).